No. 1825 Zaterdag 21 December 1918. 35ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

Kerstgedachten.

Weer nadert het heerlijke Kerstfeest, de dag, die telken jare in onze ziel schept een jubelstemming en volle blijheid, die onze harten sneller en luider doet kloppen van popelende vreugde en een ontroerende siddering jaagt door geheel ons wezen.

Kerstmis! De reine klokkenklank door den nacht, ons noodend ter kerke om in stille aanbidding de heilige Geheimen te vieren, roept ons dadelijk voor den geest de diepere beteekenis van dezen nacht. En onze gedachte schiet vleugelen aan om in één moment te volbrengen de vlucht over twintig eeuwen historie en neer te dalen aan de grot van Bethlehem in dien allerheiligsten nacht, toen alles trilde rondom van zalige weelde, in dien eersten Kerstnacht op aarde.

We herdenken en aanschouwen levendig, hoe een machtig Englenkoor de hemelen openscheurde, het luchtruim doorkliefde en als glijdend langs vierende lijnen neerstreek over de aarde; hoe dikke duisternis snel heenvluchtte en schuil ging achter volle lichtbundels van hemelsche gestalten, waartegen het zachte starrengeflonker in hooge luchten wegdoezelde. We zien de eenvoudige herderswacht in angst over het vreemde schouwspel neerknielen, hun gelaat bedekkend met beide handen.

Een Engel nadert en verkondigt hen de blijde mare, de schoonste, weldadigste en meest dankbare, ooit aan de kinderen der aarde aangezegd, een tijding, die tot groote vreugde en innige blijdschap zou zijn voor alle volkeren der aarde. „Heden is u de Zaligmaker, die Christus de Heer is, geboren in David's stad."

We leven mee met de schroomvallige herders, begrijpen en gevoelen hun stralend geluk en beluisteren in den hemelzang de zilverzuivere Englenstemmen, die in koor den lof Gods en de verworven heilgenade van het menschdom prijzen: „Eere aan God in den Hooge en op aarde vrede aan de menschen van goeden wil."

Vrede op aarde! Daarvoor kwam de Verlosser der wereld tot ons. Vrede wilde Hij stichten tusschen God en het menschdom, een vrede door den noodlottigen Paradijsval verstoord. Vier duizend jaar waren de goede betrekkingen verbroken, had er geen harmonisch evenwicht bestaan tusschen den verheven Bestuurder der aarde en Diens onderdanen. Thans was de tijd aangebroken, dat Gods barmhartigheid de troostende belofte zou vervullen, waarnaar alle geslachten met vurig smachtverlangen hadden uitgezien. De Hemel kwam de aarde omarmen en wilde in die liefdedaad aan het menschdom den geest van vrede instorten. Uit de zalen van het eeuwige Sion daalde de Zoon Gods af in den glans van glorie en vervuld werd de innig-vrome smeekbede; „Dauwt gij hemelen van boven; wolken regent den Rechtvaardige."

In een schamele kribbe ligt de mensch-geworden God, een Kind. Doch van Zijn gelaat straalt de voor ons ontsluierde majesteit Gods; hemelsche glorie, het licht en de glans Zijns Vaders weerspiegelen zich in Zijn trekken. Ziedaar de toekomstige Verlosser der wereld, wiens leven onder ons een aanvang neemt. Hij, Dien hemel en aarde, land en zee lofprijzen, Wiens komst zij begroeten, wil alle droefheid wegnemen, alle aardsche ongerechtigheid vernietigen. Hij is het Lam, uit den hooge gezonden, Dat onze schuld zal delgen om niet, Dat vrede en verzoening zal tot stand brengen tusschen de beleedigde Gerechtigheid en een schuldig menschdom. Die vrededag gloort reeds, zijn morgenstond licht reeds van verre, nu de komst van den Vredevorst is verwezenlijkt.

Vrede op aarde! Knielt met de herders om de kribbe in Bethlehem's grot en schouwt naar dat Kind, in doeken gewikkeld. Wat 'n schamele armoede, wat 'n roerende eenvoud. Geen paleis of rijke woning heeft Hij zich uitgekozen, geen schitterenden hofstoet, geen rijkdommen aan sieraad of goud, zelfs geen simpele legerstede of voldoende kleeding.

Hier doen wij de levensles op, die Zijn voorbeeld ons leert: armoede als een strijdmiddel tegen de begeerigheid en hebzucht, eenvoud als het beschermend schild onzer nederigheid, als een middel tot knotting en knechting onzer trotsche natuur. Waar het hemelsch Koningskind zich alle weelde en gemak ontzegde en in liefde tot ons de schrijnende ontbering omhelsde, daar wilde Het, dat wij ons doel en geluk niet zouden verleggen in aardsche goederen en genot. Dit alles leidt tot begeerlijkheid, egoïsme, stofvergoding, afgunst, nijd en twist. Op Zijn verheven voorbeeld van eenvoud wil Hij dat ook wij, Hem navolgend, ons hart zullen plooien, liefde en verdraagzaamheid aankweeken en het onkruid wieden van trotschheid en eigenwaan, waardoor het zaad van den vrede verstikt en van alle levensvoorwaarden wordt beroofd.

Wie Zijn voorbeeld volgt en naar Zijn stem luistert, zal zijn leven inrichten naar de les, aan de kribbe ontvangen. Hij schudt den ouden mensch af met zijn daden en maakt zich deelgenoot aan het geslacht van Christus.

Dan zal hij verwerven de gaven van het kerstkind; licht en leven, liefde en vrede zal er heerschen in zijn ziel, de rustige, kalme vrede met zich zelf en den evenmensch.

* *

Heeft de wereld steeds geluisterd naar de predikende stem van den Vredesvorst, Die het eerst zijn vermaningen bezegelde door de daad? Heeft zij overal liefde aangekweekt in eigen hart en verdraagzaamheid jegens den naaste? Werd de nederigheid beoefend, die het terrein effende voor den zielevrede, onschatbaar in waarde? Of was niet steeds de hoogmoed, die gekoesterd en vertroeteld werd, de oorzaak van eigen onrust, van onmin en haat jegens den evenmensch? Welk een invloed had niet de begeerlijkheid naar het aardsche, het vergankelijk goed, op de gespannen verhouding, de vijandige gezindheid tusschen enkelingen, maatschappijen en volkeren?

Hoeveel oorlogen hebben niet den vrede verstoord, omdat de les van de kribbe in den wind geslagen, het voorbeeld van het Kerstkind als met voeten werd getreden? Hoe vaak aanschouwde het jaarlijksche Kerstfeest broedertwist en volkerenkrijg? De stem der Kerk, de herinnering aan Gods gave werd niet gehoord en de vrede viel als slachtoffer op het altaar, voor hoogmoed en hebzucht opgericht.

Zijn de oorzaken van dezen wereldoorlog andere? Bleven zij niet onder de wisselende omstandigheden van tijd en volkeren dezelfde? Na vier jaar van menschenmoord en stofverwoesting komt de wereld tot herademing. Het zwaard rust, de moegestredenen wierpen het krijgspantser af en de vredeshand is toegestoken. Thans wordt er beraadslaagd, hoe aan de wereld weer den algemeenen vrede terug te schenken?

Mogen de Staatshoofden bedenken de les van het Goddelijk Kind in de kribbe; alleen de opvolging daarvan zal den waren vrede herstellen. Mogen zij handelen in den geest van het Kerstkind door alle wraakzucht, jalouzie en egoïsme als drijfveer voor hun menschelijke handelingen en bepalingen uit te schakelen en onderlinge liefde, rechtszin en onbaatzuchtigheid als leiddraad naar voren te schuiven, dan zal de zegen des Hemels niet uitblijven en op aarde de ware vrede terugkeeren, een vrede aan alle menschen van goeden wil.

Dat geve op ons gebed het Goddelijk Kind.

„Wat heb je tegen mijn moeder?"

Pietersen had het dadelijk al gemerkt, den eersten dag toen de nieuwe directeur op het kantoor verscheen. Het was een heel gezellige, joviale man, die terstond met al de beambten op het postkantoor een gemoedelijk praatje aanknoopte en informeerde naar hun persoonlijke en huislijke omstandigheden. Ook Pietersen scheen in zijn smaak te vallen. Maar op een gegeven oogenblik kwam het ter sprake, dat deze katholiek was. „Zoo, ben je Roomsch?" Een schaduw kwam over het gezicht van den Directeur en van dat oogenblik af was er een zekere afstand tusschen hen beiden gekomen.

De Directeur bleef steeds beleefd, maar terughoudend, niet zoo kameraadschappelijk als hij met de anderen om ging.

Op een stillen middag zaten ze met hun tweeën en geraakte het gesprek weer op het geloof.

„Jullie Roomschen doen God tekort. Wij vereeren Christus en jullie Maria. Dat komt toch niet te pas."

Pietersen wilde antwoorden, maar juist werd er aan de binnendeur geklopt.

„Zeg Jan, mag ik je even iets vragen?"

Een oude, statige dame kwam binnen.

„Zeker moeder, kom maar binnen, we zijn toch nog voor 't publiek gesloten het eerste half uur."

De dame kwam binnen, ging zitten en zei met een knik in de richting van Pietersen: „Dag mijnheer."

Hij had al een beweging gemaakt om op te staan, toen des Directeur's mama, die bij hem logeerde, binnenkwam. Maar terstond was hij weer gaan zitten en nu deed hij, of hij niets hoorde of zag, en beantwoordde ook haar groet niet.

De Directeur en zijn moeder zaten een poosje te praten en de dame probeerde nog een paar maal om dien heer in de conversatie te betrekken, maar deze bleef ongenaakbaar aan zijn werk.

Toen stond ze op en ging heen, nogmaals met een groet.

Pietersen verroerde zich niet.

De Directeur keek hem eerst verbaasd, toen boos, een poosje aan.

„Zeg, wat heb je toch tegen mijn moeder?"

„Ik mijnheer?"

„Ja, kun je haar niet groeten of zoo?"

„Ziet u, ik dacht dat ik tekort zou doen aan den eerbied, dien ik aan u verschuldigd ben, wanneer....."

De Directeur bleef staan en tu r-de naar buiten.

Toen ging hij zwijgend aan zijn werk, maar telkens was hij verstrooid....

G. B. in het Zondagsblad van het Ctr.

Elzas-Lotharingen.

De uitputting van het Duitsche leger heeft een quaestie opgelost, die de laatste oorlogsjaren de spil is geweest van alle moeilijkheden. Niemand kon zich een bevredigende bijlegging dezer twisten indenken. Duitschland immers hield vast aan den eisch: „Elzas-Lotharingen afgeven, dat nooit!" en deze verklaring van von Kühlmann in den Rijksdag werd door de socialisten, de Scheidemann-groep, luide beapplaudisseerd. Van den anderen kant was voor Frankrijk deze gelegenheid de laatste in afzienbaren tijd om de twee dierbare provincies, in '71 afgescheurd, weer aan het rijkegebied

Een Kerstvertelling.

't Was enkele dagen vóór Kerstmis 1915.

Bedrijvige drukte heerschte in de eenvoudige woning van de familie Bauern te Freren in Münsterland. Vader bewerkte den forschen, flink-uitgegroeiden kerstboom, dien hij op de jaarmarkt te Münster had gekocht, snoeide en kapte, korf en wrong om volgens het opgemaakte plan de guirlandes, schelletjes, kaarsjes en geschenken te kunnen aanhangen. August, z'n jongste zoon, hielp z'n vader vlijtig en stak z'n krachtige jongenshanden flink uit de mouwen. Moeder en dochters schuurden potten en pannen, poetsten de ketels en het kopergerei wat op, schrobden kamer en keuken, alles om met de Kerstdagen in een schoon en frisch huis gezamenlijk feest te kunnen vieren, het heerlijke, blijde Weinachtsfest.

De vreugde zou thans nog hooger stijgen dan het vorig jaar. Toen immers was de oudste zoon, Karl, niet met verlof over geweest en hadden zij alleen Wilhelm, den tweeden „Feldgraue" om den lichtenden kerstboom gezien.

Dit jaar mochten beiden overkomen, Wilhelm uit Frankrijk, van het Verdunfront, Karl uit het hooge Karpathenland aan de grenzen van de groote Hongaarsche laagvlakte. Wat zou het een feest zijn, beide dappere jongens weer om zich heen te zien na de lange maanden van droeve scheiding, wat een genot het veilig-weten in die dagen na herhaalde zorg en angst over hun behoud.

Vóór een week had de postbode de blijde tijding gebracht, den korten brief van Wilhelm: „Mag met de Kerstdagen op verlof komen, hoera! Dag vader en moeder, broers en zusters, tot ziens."

Wat had moeders hart gepopeld van vreugde, toen zij deze regelen las; wat 'n luid gejuich steeg er op uit de kelen der kinderen, toen zij het hoorden: „Wilhelm komt met Kerstmis, weet je 't al?" En Peterke Arnold was dadelijk naar den pastoor geloopen om het heuglijk bericht te vertellen.

Vader zei niets, maar pinkte toch een traan weg van geluk, nu hij zijn jongen, z'n naamgenoot en lieveling binnenkort weer thuis zou zien.

„Als Karl nu ook eens mocht komen," had moeder gezegd en zij dacht aan het groot geluk, dat alle kinderen dan vereenigd, dat het geheele huisgezin dan compleet zou zijn gelijk vroeger. Maar 't was zoo ver, had de schoolmeester gezegd en daar waren zoo weinig spoorlijnen. Doch 't zou wel kunnen, 't was niet onmogelijk, voegde hij er geruststellend aan toe.

Moeder klampte zich vast aan deze hoop. De mogelijkheid groeide aan tot waarschijnlijkheid, gekoesterd door de warme liefde van het moederhart. En dezen morgen was de postbode weer door het tuinhek gekomen om een briefkaart te brengen van Karl. Vader las voor met trillende stem; z'n oogen hadden het reeds gezien: „Kom daags vóór Kerstmis thuis; acht dagen verlof."

Wat 'n vreugde in het huisgezin van Bauern. Hoe maakte het stralend geluk over de komst der beide broeders den arbeid licht. Oorlogszorgen werden vergeten, aan het magere rantsoen werd niet gedacht, alles concentreerde zich op het heerlijk idee van een gezellig Kerstfeest.

Vader was dien morgen vroeg naar de stad geweest om de geschenken te koopen, die moeder had bedacht, had tevens geïnformeerd naar de aankomst van treinen, welke inlichtingen hem welwillend door den stationchef waren verstrekt. Moeder telde de uren, die aan het gelukkig weerzien voorafgingen en wist het drukke Peterke Arnold, die telkens vroeg: „Wanneer komen ze nou?" zoet te houden met het antwoord:

„Nog één keer slapen, m'n jongen, dan komt Willem thuis; nog drie keer en je mag Karl van het spoor afhalen."

„En wanneer komt het Kerstkindje?"

„Nog een dag langer slapen, ventje; dan hangt het 's nachts aan den kerstboom alle geschenken, die je maar verlangt."

Den volgenden dag vóór dag en dauw waren vader, August en Alwina reeds op pad. De sneeuw kraakte onder hun voeten en de snerpende wind in den vriesnacht deed pijn aan hun ooren, maakte het loopen en ademhalen moeilijk.

„Als de trein nu maar niet te laat komt, vader." 't Was het eenigste wat August uitbracht, want praten in zoo'n hevigen tegenwind, dat ging toch niet.

* *

Kerstnacht! De nachtmis is uit en de landelijke bevolking van Freren stroomt uit het kerkgebouw, waar men gezongen had van „Heilige, selige nacht," waar ook flink was gebeden voor een spoedigen vrede.

Naast zijn vader stond in glinsterende uniform Wilhelm Bauern aan het voorportaal moeder op te wachten, die lang in de kerk bleef, wonderlijk lang en toen zij naar buiten trad, was het haar duidelijk aan te zien, dat ze geschreid had. Geschreid? en dat op Kerstmis? Waarom?

Niet van aandoening zoozeer had ze geweend, de anders zoo kloeke vrouw, maar omdat haar oudste jongen niet op het feest kon zijn en op dit oogenblik misschien ..... ze dorst er niet aan te denken.

Heerlijk en prettig was de thuiskomst geweest van Wilhelm. Wat 'n stralende gezichten bij dat weerzien; hoe had moeder hem omhelsd en gekust, dat 't klapte en wat 'n geschreeuw en gestoei van de kleinen om toch maar het dichtst bij den soldatenbroer te komen zitten. Gelukkige uren, toen Wilhelm vertelde, hoe menigmaal hij aan een gevaar was ontsnapt, hoe dikwijls Onze Lieve Heer zijn leven gered had.

Daags vóór Kerstmis zou Karl aankomen, 's morgens om half negen als 'n heelen nacht sporen. Vader, Wilhelm en Peterke Arnold, die zoo lang erom gebedeld had, gingen al vroeg op pad om hem af te halen. Maar Karl was met dien trein niet meegekomen. Ze wachtten op den volgenden en nog een, doch er kwam geen. De stationchef vroeg telegrafisch in Münster aan of er ook verlofgangers uit Oostenrijk waren gekomen. O, ja, was het antwoord, wel drie compagnieën.

In droeve stemming trokken de Bauern's tegen het vallen van den avond naar huis terug. Karl was niet gekomen. 't Was 'n „tegenvaller"! Kerstfeest zonder den oudsten zoon, op wien ze in zoo vast hadden gerekend, voor

vast te hechten. En de Entente, door Amerika geruggesteund, heeft aan den Franschen eisch klem bijgezet.

Men kan lang disputeeren over de billijkheid van de verlangens der beide rijken, Duitschland en Frankrijk. Historisch waren zij oorspronkelijk Duitsch, behoorend tot het gebied van Karel den Groote. Onder diens zoon, Lodewijk den Vrome, had de verdeeling plaats van het keizerrijk, waarbij Lothaar I dit gebied als zijn deel ontving (Lotharingen=Lotharii regnum) Lothaar II bleef het behouden, doch in lateren tijd werd het een leen van hertogen, die zich nu eens bij het Duitsche rijk, dan weer bij Frankrijk aansloten. Zoo b. v. erkende Reinier Langhals ±911 Karel den Eenvoudige van Frankrijk, zijn zoon Gieselbert, Hendrik I van Duitschland tot leenheer. Toen 65 jaar later de Fransche koning Lotharius, wiens broeder Karel met het hertogdom Neder-Lotharingen beleend was, dit bij Frankrijk wilde brengen, sloeg keizer Otto van Duitschland het beleg voor Parijs.

Tot aan den Westfaalschen vrede in 1648 bleef het gebied aan de Duitsche landen, nadat Hendrik III van Duitschland (1039-'56) aan den hertog van Lotharingen zijn leen had ontnomen. Toen echter verwierf Frankrijk het bisdom Metz en de Oostenrijksche bezittingen in den Elzas. De belangrijke vesting Straatsburg werd onder Lodewijk XIV (1661-1715) bij Frankrijk ingelijfd.

Door de pragmatieke Sanctie, in 1713 gesloten, kwam Lotharingen weer aan Maria Theresia van Oostenrijk, doch in 1738 bij den vrede van Weenen moest zij het wederom afstaan aan den Poolschen koning Stanislaus Leeczinski, onder voorwaarde, dat het na diens dood aan Frankrijk zou komen. Dit geschiedde in 1766. Bij den vrede van Bazel (1795) stond Pruisen aan Napoleon I zelfs den geheelen linker Rijnoever af. Op het Congres van Weenen wist de geslepen diplomaat Talleyrand te bewerken, dat Elzas-Lotharingen aan Frankrijk bleef. De vrede van Frankfort schonk de beide provinciën aan Duitschland.

Niet alleen het gebied, de grootte van het Rijksland is de oorzaak van den twist om het bezit. Gewichtige economische factoren doen veel meer hun invloed gelden.

Kort na den oorlog van '70 werd te Londen een procédé ontdekt, om phosphor uit ijzererts af te scheiden: Hierdoor kwamen de ertslagen ten N. van Metz gelegen, tot hun volle waarde. Ook toen in het begin dezer eeuw de beltlagen ten N. van Mühlhausen (thans Mulhouse) ondekt werden, nam de Duitsche industrie een hoogere vlucht.

De secretaris van de Vereeniging van Duitsche ijzer- en staalindustrieelen, Dr. Reichert, heeft onlans nog te Berlijn een voordracht gehouden over de ontwikkeling der Duitsche ijzer-industrie, die oorspronkelijk bij Engeland in de leer was gegaan, zich echter niet alleen geheel van haren leermeester had vrijgemaakt, doch hem bovendien volkomen had overvleugeld. De ruwijzerproductie van Duitschland evenaarde reeds in het jaar 1900 die van Engeland, en is sindsdien voortdurend gestegen. De ijzerindustrie met de daaraan verbondende nijverheden, heeft meer dan twee millioen arbeiders in haren dienst en zij geeft aan meer dan achttien millioen menschen het brood. Doch eerst tijdens den oorlog is de beteekenis der ijzerindustrie ten volle aan den dag getreden. Terwijl, in de negen maanden, die de oorlog van 1870 duurde, 160 kanonloopen werden geleverd, werd een gelijk aantal thans in negen dagen verbruikt. Op één dag van den slag in Vlaanderen werden aan Duitsche zijde bijna evenveel granaten verschoten als tijdens den geheelen oorlog van 1870, toen 365 000 granaten verbruikt werden.

Het tijdschrift „De Aube" bevatte eenige maanden geleden nog een beschrijving over Elzas-Lotharingen, waaraan wij het volgende ontleenen.

In 1871 telden de twee geannexeerde provincies ruim een millioen inwoners. Thans is de bevolking bijna verdubbeld, ze bedraagt 1.874 000 inwoners.

De meeste steden zijn tweemaal zoo groot als toen. Gehuchten zijn steden geworden. Alles is veranderd, hervormd. Nieuwe wegen zijn aangelegd, spoorlijnen, pleinen, scholen fabrieken, Rijn-havens, kanalen verrezen alom. De 770 K.M. spoorlijnen van 1871 zijn tot 1920 K.M. toegenomen.

De ijzersmelterijen van de Saar, van Dillingen en Rombas, de mijnen van het Roer, en Saargebied, de wijn-cultuur van den Elzas en van Lotharingen, de granen en voedselconserven en het leer van Straatsburg, de porselein- en koper-industrie van Sarreguemines, het potaschbedrijf dat 200 vierkante K.M. in beslag neemt, de petroleum-bronnen van Prehelbronn, de zout-mijnen van Châteou Salins, de weverijen van de Bruche, de katoen-industrie dat alles is het tegenwoordige Elzas-Lotharingen.

In 40 jaar heeft Duitschland deze twee provincies geheel hervormd. In 40 jaar heeft het meer uit Elzas Lotharingen gehaald, dan Frankrijk in den loop van eeuwen.

Jaarlijks gaan van Elzas-Lotharingen naar alle punten van de wereld 5 millioen Kg. tabak, 1 millioen H.L. wijn, voor 54 millioen marken aan ijzer, voor 22 millioen steenkolen, voor 6 millioen potasch.

Ziedaar feitelijk de Elzas-Lotharingen-kwestie. De plaatsen, waarheen deze rijkdom van producten gedirigeerd wordt, zullen dezelfde blijven of veranderen, naargelang na den oorlog de Fransche grens aan deze of aan gene zijde van genoemde provincies zal liggen."

En wanneer men dan ten slotte bedenkt, dat E. L. de kali-bron is geworden, waaruit geheel Europa put, dan komt men te staan voor een openbaring. De onmisbaarheid van kali voor den landbouw speelde aan Duitschland het monopolie van dit product in handen. En dit is een economische factor, welke, gevoegd bij dien der ijzer-industrie, een machtigen invloed heeft uitgeoefend én bij Duitschland én bij Frankrijk om zoo lang mogelijk hun eisch aangaande E. L. te handhaven.

Rede van President Wilson na zijn huldiging te Parijs.

Wij geven hier de banketrede van president Wilson weer, zooals de draadlooze haar deze week heeft opgevangen. Na de woorden van Poincaré sprak Wilson:

Mijnheer de president,

Ik ben u ten zeerste verplicht voor Uw hartelijke begroeting.

Het is voor mij een groot genot mij in Frankrijk te bevinden en het levendige contact van sympathie en ongedwongen vriendschap te gevoelen tusschen de afgevaardigden der Vereenigde Staten en die van Frankrijk. Gij zijt zeer edelmoedig geweest in hetgeen U behaagde over mij te zeggen, doch ik gevoel, dat hetgeen ik heb gesproken en getracht te doen, alleen gezegd en verricht is om te pogen de volle waarheid te spreken over het volk van de Vereenigde Staten en deze altijd en overal in daden te belichamen.

Van den aanvang af vestigde zich de gedachte van het volk der Vereenigde Staten op nog iets meer dan alleen het winnen van dezen oorlog; zij wendde zich ook tot de vaststelling van de eeuwige beginselen over recht en rechtvaardigheid. Men besefte, dat alleen het winnen van den oorlog niet genoeg was, doch dat hij zóó moest worden gewonnen en de door hem opgeworpen vraagstukken op zulk een wijze moesten worden opgelost, dat de toekomstige wereldvrede beveiligd was en de grondslag kon gelegd worden voor de vrijheid en het geluk van de vele volkeren en naties. Nooit tevoren heeft een oorlog zulk een verschrikkelijk schouwspel veroorzaakt en den onteerenden invloed van ongeoorloofde eerzucht scherper aangetoond. Ik ben zeker, dat ik op de ruïnen, door de legers der Centrale Mogendheden aangericht, met denzelfden afkeer en diepe verontwaardiging zal neerzien, als er schuilt in de harten van Frankrijk's en België's zonen. Daarom stel ik op hoogen prijs, evenals gij, Mijnheer, de noodzakelijkheid van zulk een handelwijze aangaande de eindoplossing der oorlogsvraagstukken, dat niet alleen dergelijke handelingen van schrikaanjaging en roof worden onmogelijk gemaakt, doch ook dat aan iedereen duidelijk worde, dat deze daden niet kunnen ondernomen worden zonder de zekerheid van een rechtvaardige straf.

Ik weet met welk een vuur en enthousiasme de soldaten en zeelieden van de Ver. Staten het beste gegeven hebben, wat in hen was, in dezen bevrijdingsoorlog. Zij hebben den waren geest van Amerika uitgedrukt, zij geloven dat hun idealen door alle vrije volkeren, waar ook, zijn te aanvaarden en zij zijn verheugd, verricht te hebben hetgeen zij hadden te doen om hun idealen te verwezenlijken in samenwerking met de legers van de geallieerden. Wij zijn trotsch op ons aandeel in deze taak en wij zijn gelukkig, dat zij met zulke kameraden mochten zijn vereenigd voor een algemeene zaak. En het is daarom met bijzondere gevoelens, Mijnheer de President, dat ik mij hier in Frankrijk bevind, vereend met u in de vreugde over de behaalde overwinning. De banden, die Frankrijk met de Vereenigde Staten verbinden zijn bijzonder nauw aangehaald; ik weet dan ook niet in welk ander soort van kameraadschap wij met méér hartelijkheid en enthousiasme gestreden konden hebben. Dagelijks zal het voor mij een genot zijn te beraadslagen met de staatslieden van Frankrijk en zijn verbondenen, om tot overeenstemming te geraken omtrent de maatregelen, waardoor wij het voortduren van deze gelukkige betrekkingen van vriendschap en samenwerking kunnen verduurzamen en tevens om de geheele wereld zulk een veiligheid en vrijheid van leven te verzekeren als alleen kan tot stand worden gebracht door de voortdurende samenwerking van vrienden.

Ik begroet u dan, Mijnheer, niet alleen met diepen persoonlijken eerbied, maar ook als den vertegenwoordiger van het groote Fransche volk en verzoek U de groeten over te brengen van een ander groot volk, voor wien het geluk van Frankrijk van het hoogste en diepgaandste belang is.

Ik verhef mijn glas op de gezondheid van den president der Fransche Republiek, van Mevrouw Poincaré en den voorspoed van Frankrijk.

Nederland.

De ex-keizer is nog steeds in Holland en zoolang Wilson niets besluit, blijft hij daar wel en worden er allerlei interessante berichten over hem en zijn zoon door zijn vijanden de wereld ingestuurd.

De familie moet thans Amerongen verlaten hebben en het kasteel Delmonte bij Wageningen bewonen. Honderd werklieden hebben het opgeknapt, de ex-K. moet naar Berlijn geschreven hebben om veel meubelen uit Potsdam. Den heelen dag zit hij te werken aan zijn levensbeschrijving en een overzicht van zijn regeering en gedrag tijdens dezen oorlog. Bang voor bommen en revolverschoten, ontwijkt hij iedereen en gaat tot aan de tanden gewapend naar zijn tandarts.

Ook de ex-kroonprins durft zonder uniform en revolver niet uit. Aangezien hij den „Hollandschen pot" niet kan eten, gelijk hij zegt, zal de Regeering hem wel een Duitschen kok ter beschikking stellen.

Dit alles volgens den Franschen kabel.

Minister-President Ruys de Beerenbrouck heeft in de 2e Kamer nog eens gezegd, dat de keizer eenvoudig als individu in het land is gekomen en afstand gedaan te hebben van den troon.

Den 30en Mei van het volgend jaar zal het 300 jaar geleden zijn, dat door de stichting van Batavia de grondslag werd gelegd voor Nederlands gezag in Oost-Indië.

Het Koloniaal Instituut te Amsterdam wil ter herdenking van dit feit in het Stedelijke Museum aldaar een tentoonstelling inrichten van schilderijen, stadsgezichten, plattegronden, kaarten, documenten, archivalia, penningen, portretten en boek- en plaatwerk, terwijl modellen van vaartuigen, meubels en andere voorwerpen uit den tijd van de Oost-Indische Compagnie, en het oude Batavia daaraan zouden zijn toe te voegen en, ter vergelijking, afbeeldingen zouden kunnen worden vertoond van Batavia en omstreken uit lateren tijd.

In Ned. Oost-Indië zijn een miljoen gevallen van Spaansche griep voorgekomen.

WAPENSTILSTAND.

President Wilson woont dan thans aan de Rue de Monceau te Parijs in het huis van prins Joachim Murat, dat door honderden gendarmen bewaakt wordt; zijn rechterhand, kolonel House, tegenover de „Place de la Concorde" (Concordia-plein). Geregeld wordt er geconfereerd met Clemenceau, Orlando en Lloyd George; alles is nog maar niet-formeele bespreking over punten van verschil tusschen de Vereenigde Staten en de geallieerden.

Zulke punten zijn er wel. Wat we daarover hooren uit kranten of gezegden van politieke personen, wettigt onze vroegere overtuiging, dat vooral aangaande die lastige „vrijheid ter zee"-quaestie allen nog niet zijn „één van hart en één van zin."

Attorney General Smith zeide deze week aangaande dit teere punt: „De Britsche natie is verplicht aan Amerika al het mogelijke toe te staan ten opzichte van de vrijheid ter zee. Op de conferentie zou hij waarschijnlijk niet vertellen zeer tevreden te zijn met Wilson's definitie, indien deze ten minste de Britsche vloot in staat stelt om in geval van een toekomstigen oorlog precies hetzelfde te doen als thans gedurende de laatste 18 maanden, nu zij door de Amerikaansche geholpen is.

„Morning Post" spreekt er aldus over: „De Ver. Staten hebben te zamen met Engeland de taak de zeeën vrij te maken. Engeland ziet niets liever; daardoor wordt de wereldvrede zekerder. Doch wij gelooven, dat Amerika ongelukkigerwijze een verkeerde opvatting heeft van de Britsche zeepolitiek. Dit komt door de uitlatingen van den ex-eersten lord der Admiraliteit, Churchill, een taktloozen, impulsieven politicus. Wanneer Engeland spreekt over de vrijheid ter zee, gaat het uit van de Duitsche definitie, die gelijk staat met zeerooverij en daartegen mag geen enkel voorbehoedmiddel achterwege blijven. De President zelf is immers begunstiger van het Amerikaansche vlootprogram, waardoor in 1925 de grootste vloot, die ooit bestond, aan gene zijde van den Oceaan zal liggen. De volkerenbond is het beste middel om de zeeën vrij te maken."

Lloyd George noemde de vloot een „defensief" wapen, geen „offensief."

Daar valt over te disputeeren en de Denen vooral zullen er wel anders over denken.

Terwijl uit Parijs een lang kabeltelegram wordt geseind naar de „New-York Tribune" over al het gebeurde aangaande Wilson in Frankrijk, en daarin ook wordt gezegd dat het Fransche volk niet geneigd is, Wilson's idealistische politiek te volgen, schrijft „La Nacion" weer heel anders. „Wilson", zegt het blad, „is de intellectueel in dezen oorlog. Als Europa terugkeert tot bewapening, annexaties, dienstplicht en geheime tractaten, dan wascht de president zijn handen in onschuld. Luistert Europa niet naar zijn raad, dan kan niets een algemeene revolutie tegenhouden."

Wilson zelf heeft dezer dagen nog gezegd, dat de vrijheid ter zee een kwestie is, die door de geheele wereld moet worden opgelost, niet door enkele naties; daarom zal hij ook met kracht opkomen voor zijn 14 punten.

De president wil ook, dat de besprekingen op de Vredesconferentie publiek zullen worden gemaakt. Dan kan de geheele wereld weten, wat en hoe er bedisseld wordt. Voorwaar een nuttige maatregel.

Wij lazen deze week nog een vreemdluidend telegram uit Londen. Koning George zou, aldus heette het, waarschijnlijk geen tegenbezoek aan Amerika brengen. Waarom niet? de andere vorsten komen toch wel. Waarom gaat de president, die den 22en naar Rome vertrekt om aldaar drie dagen lang de gast te blijven van koning Victor Emanuel, niet eens naar Engeland en wacht hij daarmee tot aan zijn terugreis? Engeland is toch de groot-

---

wien ze zulke prachtige geschenken aan den boom hadden gehangen.

Het kostte vader veel moeite om zich goed te houden, toen hij aan zijn vrouw de droeve tijding mededeelde. Moeder barstte in tranen los en ook de kinderen begonnen te schreien.

„Waarom komt Karl niet, moeder?" vroeg Peterke Arnold. „Is hij ziek of hebben de Russen hem doodgeschoten?"

„Wel neen," zei Wilhelm, „misschien heeft hij den trein gemist en komt hij morgen." Maar ook bij hem stond het vast evenals bij vader dat er een ongewone gebeurtenis moest hebben plaats gehad. Hij moest ofwel gedood, gewond of krijgsgevangen zijn en het was voor hem zeker, dat Karl dezer dagen niet met verlof zou thuis komen.

's Avonds laat werd er hard aan de deurschel getrokken. Allen vliegen op. Zou 't Karl zijn? of... Ze zweefden tusschen hoop en vrees.

Wilhelm was het eerst naar de deur gesneld: de postbode met een telegram. Fluks snijdt hij het couvert open en las den inhoud: „Verlof ingetrokken; allen Zalig Kerstfeest; spoedig meer. Karl."

„Karl komt dus heelemaal niet," zei August. „Waarom trekken ze zoo'n verlof nou in, als ze het eerst gegeven hebben, Wilhelm?"

Deze sprak over Kerstdrukte aan 't front, hoeveel hulp er noodig was om alle pakjes voor de soldaten klaar te maken en te verzenden. Vader begreep echter wel beter en moeders scherpe blik zag zeer goed, dat Wilhelm er omheen praatte en dit maar zeide om hen gerust te stellen.

Toen allen vroeg naar bed gingen om morgenochtend tijdig present te zijn voor de nachtmis, bleef moeder alleen beneden, om, zooals ze zeide, nog wat op te ruimen. De brave vrouw had een voorgevoel van iets ernstigs. In alle stilte stak ze eenige kaarsen aan voor het kribbetje, knielde neer op den grond en stortte schreiend haar hart uit voor de lieve Moedermaagd, de zoete Vrouwe in den Hemel.

„O, Maria," bad zij, „bescherm gij mijn arm kind, mijn lieven zoon Karl. Onder Uw leiding is hij veilig; wanneer gij hem behoedt, zal geen vijand hem kwaad kunnen doen. Uit liefde tot U zal ik dit offer brengen, dit kruisje dragen, dat God ons overzendt. Maar bescherm gij hem, o lieve Moeder Maria; bid, dat hij in leven blijft en spoedig terugkomt, ... als het hem zalig is. Dat Gods H. wil geschiede."

En de geloovige vrouw liet de kralen van den rozekrans door haar vingeren glijden en bleef neergeknield bidden, wel een uur lang. Toen stond ze getroost op en liep zachtkens de trap op naar boven.

....

„Moeder, „kijk eens, wat 'n mooie helm heeft 't Kerstkindje voor mij aan den boom gehangen; hij is nog veel mooier dan die van Wilhelm." En Peterke liep dansend met zijn geschenk door de kamer.

„O wat 'n lief en keurig armbandje," riep Gretchen uit. „Dat mag ik nu zeker elken Zondag omdoen, niet waar moeder?"

Zoo babbelden en snaakten de kleinen, springend en zingend om den verlichten kerstboom.

't Geluk hunner kinderen stemde de ouders tevreden. De blijde feestdag, de heerlijke gezangen in de kerk, de mooie preek en thans de stralende blijdschap der jeugd deden veel vergeten van het verdriet, dat Karl's afwezigheid had veroorzaakt.

Rondom den schitterenden boom geknield, zongen ze de schoone kerstliedjes en baden ze voor Karl, opdat hij spoedig mocht komen, als het hem zalig was.

***

Dienzelfden nacht lag Karl Bauern op een der hoogste Karpathentoppen, te midden van sneeuw en ijs, op voorpost.

Zijn commandant had hem voor enkele dagen aangezegd, dat hij tot zijn grooten spijt het verlof van Karl's bataljon moest intrekken, omdat er bericht was, dat de Russen op Kerstmis een grooten aanval in den zin hadden. Daarom mocht de Karpathenweermacht niet worden verzwakt. Met bloedend hart verzond Karel, die reeds alles voor de reis in gereedheid had gebracht, het bekende telegram naar huis.

't Was alles doodstil in den omtrek; alleen de ijskoude wind gierde langs de gletschers en joeg de opeengehoopte sneeuwmassa's als vlokken uiteen. Met heimwee dacht Karl thans in zijn eenzaamheid aan het heerlijke feest in de Heimat, zag hij in den geest zijn geboortehuis en de vroolijke binnenkamer met den traditioneelen Kerstboom, de verheugde gezichten van ouders, broers en zusjes. Daar had hij thans ook bij kunnen zijn. 't Vorig jaar kon hij geen verlof krijgen en thans...

„'t Is de wil Gods en mijn plicht, die mij hier roepen", zoo dacht hij en stortte een hartelijk gebed om sterkte en tevredenheid.

Pff, pff, rrr, rrr!

Wat is dat?

Plotseling fluiten geweerkogels om den hoogen bergpost, machinegeweren knetteren. Gauw naar de telephoon. „De Russen beginnen een aanval, zend hulp." Dan wil hij zijn makkers bijeenroepen, die op den tweeden voorpost liggen.

Pff, pff, rrr, rrr, rrr!!!

Zijn toestand is levensgevaarlijk. Doch hij moet er heen. Springend over de uitpuilende en neerhangende rotsen, kruipend over de besneeuwde bergpaden baant hij zich een weg. Het vuren houdt aan, wordt heviger. Plotseling een knal, een vreeselijke ontploffing .... een brisantgranaat sprong vlak voor hem uiteen.

„Jezus, Maria, Joseph!" Karl viel ter aarde, zwaar gewond. Het lauwe bloed vloeide langs zijn gelaat, hij voelde het sijpelen aan zijn borst; hevige pijn deed hem ineenkrimpen.

„Vader, moeder!" stamelde hij. „Zalig Kerstfeest...... vrede in de heimath vrede op aarde... vader... moeder... het Kerstkindje... daar... heel hoog... Wilhelm... ja ik kom... lebe wohl.... auf ewiges... Wiedersehen... im... Himmel..."

De Russen werden teruggeslagen door de Duitschers, tijdig gewaarschuwd door den voorpost Karl Bauern, die in den Kerstnacht zijn leven gaf voor zijn vaderland.

ste onder de geallieerden.

Tijdens zijn verblijf in Frankrijk heeft Wilson nog andere, niet-Europeesche zorgen aan zijn hoofd gekregen. Peru en Chili hebben verwikkelingen; de president bood zijn bemiddeling aan. Nu heeft Peru deze welwillend aangenomen, doch Chili zond slechts een in hoffelijke bewoordingen gestelde dankbetuiging voor het aanbod.

Eind November heeft er een schermutseling plaats gehad tusschen de gewapende macht van de Amerikaansche stoomboot „Monterey" en de Mexicaansche douanewacht in Tampico. Er werden schoten gelost, waardoor 1 soldaat gedood, 1 zwaar en meerdere licht gewond werden. Volgens de passagiers van het schip openden de Mexicanen het vuur. De kapitein eischte van de beambten der plaats de uitlevering der wacht. Deze zaak is thans op diplomatieke wijze vereffend.

In Duitschland heerscht vooral in de districten om Berlijn en in de hoofdstad zelf een absolute wanorde, zóó zelfs, dat de socialistische minister Scheidemann dreigde uit de regeering te zullen treden, wanneer het zoo blijft. Ebert, de Rijkskanselier, vraagt om meer troepen ter bescherming van de Regeering. De groote raddraaier Liebknecht, de anarchist, houdt het revolutionaire vuurtje aan den gang. Aan het hoofd van 4000 munitiearbeiders ondernam hij 'n demonstratie *Unter den Linden*, liet het Hohenzollern-standbeeld stuk slaan en hield een felle rede tegen Ebert en Scheidemann. Ondertusschen had hij mitrailleuses laten plaatsen rondom zijn aanhangers. De geallieerden hebben thans de ontbinding geëischt van den Raad van Arbeiders en Soldaten en hierin worden zij gesteund door de Berlijnsche burgerij, die ook niets wil weten van een algemeenen feestdag op 1 Januari om de revolutie te vieren. Openlucht-carnavals, concerten en optochten staan reeds op het program.

De laatste berichten uit Zürich melden, dat de geheele Duitsche Regeering haar ontslag heeft ingediend, na eerst nog een conferentie van vertegenwoordigers uit alle Staten van het vroegere keizerrijk te hebben samengeroepen op 29 December om een president te kiezen voor de Duitsche Republiek.

Zeven Badensche grensdistricten hebben thans bij monde hunner burgemeesters aan de Zwitsersche regeering om aansluiting bij dit land gevraagd. Of 't er van komt?

De wapenstilstand is verlengd tot 17 Januari, 5 uur in den morgen; tevens heeft Foch den termijn voor de uitlevering van locomotoren verschoven tot 1 Februari, doch omgekeerd eischt hij nu de controle over 150.000 ton Duitsche scheepsruimte om deze in het algemeen belang in de vaart te brengen om voedsel te gaan halen; zij blijft echter Duitsch eigendom. Tevens zullen de geallieerden de neutrale zone, tusschen Keulen en Holland bezetten, terwijl de Amerikanen, die ook over de zeehaven Pola controle kregen, thans Aken en Coblenz geheel in hun macht hebben. De verhouding tusschen de bezetting en de bevolking moet zeer goed zijn; wij hooren er geen enkele klacht over.

Waar wel over geklaagd wordt door de Duitsche Commissie voor de W. V. is over de behandeling van officieren en manschappen, die in België de W. V. ten uitvoer brengen. Voor 80 hoogere officieren stelde men in Brussel slechts twee kamers met weinig bedden beschikbaar; bovendien werden zij publiek beleedigd door Entente-officieren en liet men hen door het volk uitjouwen.

Van Oostenrijk hooren wij bijna niets, alleen dat het Weensche militaire hof bekend gemaakt heeft, dat gedurende den oorlog 11.000 militairen en 400 burgers door het militair gerechtshof zijn ter dood veroordeeld en dat daaraan gevolg is gegeven.

Bern meldde, dat het Bestuur aan ex-keizer Karl geweigerd heeft naar Zwitserland te gaan, gezien de quæstie met den ex-keizer in Holland.

Rome berichtte, dat Z. H. de Paus in het volgend Consistorie waarschijnlijk een tweeden Belgischen Kardinaal zal creëeren om daardoor aan België hulde te brengen voor zijn houding tijdens den oorlog. Hiervoor zou in aanmerking komen Dom. L. Janssen, den beroemden Benedictijn.

Ook zou Z. H. in den Kersttijd aan de Italiaansche Katholieken een manifest verzenden, waarin de Paus hen verlof geeft om een politieke partij te vormen en deel te nemen aan de nationale politiek; dit privilege was sinds 1870 door het Vatikaan ingetrokken. Men ziet er een verzoenende verhouding in tusschen Vatikaan en Quirinaal.

Zelfs weet men te vertellen, dat de Paus Wilsons bemiddeling zal inroepen om alle ongenoegen tusschen het Vatikaan en het Quirinaal voorgoed uit den weg te ruimen.

Op den Russischen chaos heeft niemand een goeden kijk. Te St. Petersburg wonen nog slechts 500,000 menschen van de vroegere 3 miljoen; hongersnood en moordpartijen jagen de menschen weg. Op de vredesconferentie zullen de Russische afgevaardigden voorstellen de eenheid van Rusland met de Baltische provinciën, de Ukraine en den Kaukasus; Polen's eenheid zullen zij steunen. Verschillende hunner diplomaten te Parijs, Londen, Washington, Stockholm, Rome etc. vragen aan de alliés te Parijs om instelling van een Staatsbestuur, dat gemachtigd is om nationale en internationale verplichtingen te kunnen afwikkelen.

Ook China brengt zijn wenschen ter conferentie. Shon-Wei, vroeger gezant in den Haag, thans als zoodanig benoemd te Brussel, is afgevaardigde. Hij verklaarde, dat China absoluut geen zelfzuchtige verlangens had; het wilde slechts Recht en Rechtvaardigheid en politiek van de open deur voor alle naties. Alleen zag het graag, dat Japan Tsingtau teruggaf en zal het door de geallieerden laten uitmaken, of Japan vasten voet mag hebben in China en aldus een voorkeur boven de anderen.

Er is te Parijs dus wel werk aan den winkel.

Berichten uit de Kolonie.

Officieele berichten.

Aan den boschwachter op Bonaire A. Martinus is tot verder herstel van gezondheid veertien dagen verlofsverlenging verleend.

Aan den tweeden klerk ten parkette van den Procureur-generaal M. B. Daal is om gewichtige redenen acht dagen verlof verleend.

Aan den Postdirecteur alhier H. J. Cohen Henriquez is een jaar verlofsverlenging verleend, teneinde zich in het belang der kolonie verder geheel bezig te kunnen houden met de noodzakelijke leiding van de strooihoedennijverheid in de kolonie.

Aan den eersten kommies tweede klasse op Aruba F. H. van Dinter, thans met verlof op Curaçao, is tot herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

Aan den tijdelijk agent van politie tweede klasse Ch. H. van Dinter is op zijn verzoek eervol ontslag als zoodanig verleend.

De fuselier G. Visschers is werkzaam gesteld als tijdelijk agent van politie tweede klasse.

Dankbetuiging.

Aan de heeren J. & D. JESURUN, die als agenten van de *Manufacturers Life Insurance Company*, Toronto, Canada ons een schoonen wandkalender voor 1919 gezonden hebben, onzen hartelijken dank.

Phosphaatmijnen.

Naar onze collega „La Cruz" mededeelt, zal Santa Barbara in het begin van het nieuwe jaar weer 800 man aan het werk zetten. Daardoor zal het phosphaatbedrijf opnieuw in vollen gang komen. Wanneer nu spoedig booten arriveeren om de opgestapelde hoeveelheden te vervoeren, wordt 1919 voor St. Barbara en voor Curaçao een voordeelig jaar.

Woelige zee.

Reeds een week lang is het voor de scheepvaart een lastige toestand. De stroom brengt barken en schoeners waar zij niet zijn moeten. De „Lelia" waarmee gouvernements-passagiers moesten reizen, kwam Zaterdagmiddag binnen na vijf dagen onderweg te zijn geweest van Aruba, ging Zondag naar Bonaire weer tegen den zwaren stroom in en kwam Vrijdagmorgen daar aan.

De opvarenden zullen ook wel eens den wensch naar een interkoloniaal stoombootje of motor op de „Lelia" hebben geuit.

De „Conformidad" wilde Zaterdagavond naar Bonaire, doch dreef af en was Zondagnamiddag ver in de richting van Westpunt. De kapitein vond het Dinsdag beter, maar weer naar de haven van Curaçao terug te gaan. Zijn collega van de „Clady Smith" dacht eroök zoo over.

De loods-motorboot heeft zwaar werk met het opsleepen van schoeners; de motor mocht gerust wat krachtiger zijn. Waar de motorboot dagelijks haast meer buitengaats is dan aan den wal ligt vastgemeerd en deze zware stroom zich niet bepaalt tot vandaag of gisteren, mocht het zorgvolle Bestuur bij de komende begrooting wel eens aan deze noodzakelijke aangelegenheid denken.

Wie weet, staat er reeds een postje voor uitgetrokken.

Standard Oil Company.

Er gaan hardnekkige geruchten, dat deze Petroleummaatschappij ook op ons eiland een filiaal wil neerzetten. Twee tanks worden er reeds gebouwd zegt men, op Motet, terwijl Santa Cruz zou worden aangewezen voor de raffinaderijen.

Meer industrie, meer werk, meer verdienste, goedkooper producten. Curaçao vaart er wel bij.

Curiosum.

Tijdens de heerschende epidemie heeft zich in het meisjespensionaat „Welgelegen" geen enkel geval van Spaansche griep voorgedaan.

Red D-line.

Deze week kondigden de agenten van deze lijn een nieuw vaarprogram aan, waardoor er weer een geregelde, vastgestelde verbinding New-York-Curaçao en met de kust tot stand komt.

De „Philadelphia" zou den 12en, de „Maracaibo" den 18en en de „Caracas" den 24en December van New-York vertrekken. Thans wordt bericht, dat de „Philadelphia" eerst den 24en, a. s. Dinsdag alhier zal aankomen.

Don Alberto.

De „Curaçaosche" is niet bijster gelukkig. Langen tijd heeft zij den „Samson" moeten missen, toen deze den lichter „Puerto Cabello" in Gulfport haalde, thans is zij den „Don Alberto" voor goed kwijt. Deze week is hij in den zak van Maracaibo gezonken, terwijl zijn lichter aan water en wind is blootgesteld en groot gevaar loopt stukgeslagen te worden. De „Samson" die met zijn lichter reeds op zee was, heeft dezen verankerd achtergelaten wegens woeste zee en is haastig naar Maracaibo teruggekeerd.

Menschenlevens zijn er gelukkig niet te betreuren.

Hollandia.

Dinsdag vertrok de driemastschoener „*Hollandia*" van de Curaçaosche Handelsmaatschappij naar Martinique om daar een lading in te nemen voor Bordeaux (Frankrijk).

Men vertelde ons dat aan de manschappen op Martinique een stel nieuwe winterkleeding, oliejassen, schoenen etc. zou worden uitgedeeld voor het koude klimaat. Het zal wel een maand of vier, vijf duren, eer wij den schoener hier terug zien.

Pech.

De kabel is sinds Maandag weer defect. Het blijkt ook uit de weinige telegrammen, die de „Boletin Comercial" publiceert. Jammer, dat dit meermalen gebeurt op een tijdstip, waarop wij interessant nieuws kunnen vernemen. De draadlooze is voor ons thans van dubbele waarde.

Muziekuitvoering.

PROGRAMMA.

Zondagavond om 7,30 Overzijde.

1. De Ve Infanterie Brigade — Marsch — G. Bikkers
2. Ten maidens and no man — Ouverture 1e uitv. — F. Suppé
3. Polka des mandolins — L. Blemant
4. Madame Butterfly Selection — G Puccini
5. Venus Reigen Walzer 1e uitv. — J Gung'l
6. Cuba Fantasie 1e uitv. — C Anckermann
7. No Kinipi! Danza 1e uitv. — J. P. Boskaljon
8. Im Zigeunerlager Marsch — M. Oscheit

Kolon. Raad.

Aangaande de verordening tot aanvulling der verordening van den 24en Mei 1918 (P. B. 1918 No. 32) waarbij voorloopig werd vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1919, verscheen het volgend Voorloopig Verslag.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Men verklaarde géene bijzondere bedenkingen te hebben tegen het ontwerp, doch meende tegen de opvoering der uitgaven nogmaals een woord van waarschuwing te moeten doen hooren.

Eenige leden waren van oordeel, dat eene som van f 700.— voor den leider van de strooihoedenvlechtnijverheid te hoog is. Waar op de begrooting voor 1919 voor den inspecteur van het onderwijs, die niet minder — zoo niet meer — dienstreizen dan de leider van de strooihoedenvlechtnijverheid moet doen, een bedrag van f 350.— voor voedergeld is uitgetrokken, achtten de leden aan het woord eene vergoeding van f 500.— voor den leider alleszins voldoende.

Gevraagd werd of zoo eene groote urgentie is bij de verbetering van den waterafvoer in en om Monte Berde, dat daarmede niet kan worden gewacht totdat de bouwmaterialen, als een gevolg van het sluiten van den vrede, goedkooper zullen zijn.

Met het oog op de belangrijke som, die voor bovengenoemd doel wordt aangevraagd, verzocht men om overlegging der plannen.

Enkele leden meenden er op te moeten wijzen, dat, zoo de nieuwe huizen geheel naar hygiënische eischen moeten worden gebouwd en nog voorzien moeten worden van regenbakken en privaten, daarmede zeer groote uitgaven gemoeid zullen zijn.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 14n. December 1918.

De Rapporteurs,
H. Statius Muller.
Edwin Senior.

Plannen Waaigat.

Bij den Kolonialen Raad is ingekomen een gouvernements-depêche van den 25n. October 1918 No. 3528, waarbij den Raad gemeld wordt, dat de vraag in studie is:

1e. of het gewenscht zou zijn een gedeelte van het Waaigat uit te diepen, teneinde het geschikt te maken tot een haven voor zeilschepen, die nu aan de kaden van de St. Annabaai de plaats innemen, welke dan voor stoomschepen beschikbaar zou blijven, en

2e. of dit een haven zou moeten worden met de noodige opslagplaatsen, waar de zeilschepen hunne goederen zouden kunnen lossen en inladen, dan wel enkel een haven om de zeilschepen tijdelijk op zij te leggen, als zij in de St. Annabaai bijv. liggen te wachten op stoomschepen, waaruit zij lading zullen moeten innemen, of waarin zij goederen zullen moeten overladen.

Voor de eventueele uitvoering om het plan werden door den Directeur van Openbare Werken vier ontwerpen aan den Gouverneur ingediend, welke Zijn HoogEdelGestrenge aan den Raad overlegt, onder mededeeling, dat Z. E. de Minister van Koloniën alvorens in deze een besluit te nemen gaarne het oordeel van den Raad zou willen vernemen omtrent de wenschelijkheid om het Waaigat door uitdieping tot een haven voor zeilschepen te maken in 't algemeen en voorts, indien deze werd aangenomen, omtrent de vraag welk ontwerp van den Directeur der Openbare Werken dan de voorkeur zou verdienen.

De Voorzitter deelde mede, dat deze depêche met bijbehoorende stukken bij de leden circuleert, en dat te zijner tijd dit onderwerp in een vergadering behandeld zal worden ten einde den Gouverneur te antwoorden.

HAVEN-NIEUWS
VAN 14 DEC — 28 DEC.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Merida	A. Johanson	13 Dec	Maracaibo	16 Dec.	Maracaibo
Zulia	S. S. Morris	16	New York	16	New York
Merida	A. Johanson	20	Maracaibo	?	Maracaibo
Philadelphia	G W Goodman	24	New York	24	La Guayra
Samson	Bosse	?	Maracaibo	6 Dec	Maracaibo
Juno	Draaier	13 Dec	Paramaribo	14	New York

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Maracaibo	14 Dec.	Maracaibo	*Cleopatra*	14 Dec.	S P de Macoris
Lelia	14	Aruba	*Conformidad*	14	Bonaire
Maria Leoncita	14	Aruba	*Gloria*	14	Maracaibo
GASomerville	15	Frtd France	*Meteor*	15	Vela de Coro
Segunda Maria	16	Rio Hacha	*Lelia*	15	Bonaire
Marina	17	Maracaibo	*Themis*	15	Maracaibo
Clady Smith	17	deriba	*Maracaibo*	17	Maracaibo
Conformidad	17	deriba	*Hollandia*	17	Martinique
Sirena	19	Maracaibo	*GASomerville*	19	Gulfport
Gacela	19	Maracaibo	*M Mosku*	20	Martenique
Mano de Dios	19	Tucacas	*Marina*	20	Maracaibo
Amadeo	19	Maracaibo			
Rufina	19	Aruba			
Nerenta	19	Aruba			
Virginia	20	Vela de Coro			
La Providencia	20	Vela de Coro			

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Nov. 1918.

	Geboorten.				Overleden		Aangegeven Levenl.		H.
	M. gesl.	Vr. gesl.	in echt	b. echt	M. g.	Vr. g.	in echt	b. echt	
Stadsdistrict	17	19	11	25	57	63	1	6	3
2e. district	11	7	7	11	10	14	3	0	1
3e. district	11	17	18	10	9	14	4	1	2
4e. district	2	0	1	1	1	1	0	0	0
5e. district	7	4	10	1	4	7	0	1	0
Totaal.	48	47	47	48	81	99	8	8	8

Buitenland.

Een schrijven van Z. H. den Paus.

Op 8 October zou er te Upsala in Zweden een algemeene kerkelijke conferentie gehouden worden, doch wegens de pas-moeilijkheden is die conferentie tot het volgende jaar uitgesteld. De conferentie was samengeroepen door de drie Scandinavische bisschoppen Tandberg in Kristiania, Ostenfeld in Kopenhagen en Söderblam in Upsala.

Z. H. de Paus was van de conferentie in kennis gesteld. Onlangs hebben de drie genoemde bisschoppen het volgende in Latijn gesteld schrijven namens den H. Vader ontvangen:

Zeer geachte Heeren.

Zijne Heiligheid heeft met vreugde uw geëerd schrijven ontvangen over de conferentie, die op 8 October in Upsala zal worden gehouden met het doel, de banden der christelijke liefde in de maatschappij na dezen vreeselijken oorlog meer en meer te versterken.

Het menschlievende streven, waarvan deze brief blijk geeft, is den H. Vader zeer aangenaam. Hij is er zelf absoluut van overtuigd, dat de maatschappij niet eer volkomen en duurzame vredesrust zal kunnen genieten, wanneer de voorschriften der christelijke broederschap niet behoorlijk in acht worden genomen. Daarom is alles, wat met dit doel gedurende dezen tijd van oplaaienden haat wordt ondernomen, den Paus zeer welkom en des te meer, omdat het den weg baant voor het bereiken van het doel, dat in de woorden van het Evangelie is vervat: „Het zal één schaapstal en één herder worden."

Terwijl ik u dit, zeer geachte Heeren, ambtelijk mededeel, teeken ik met verschuldigde hoogachting en verheug mij te zijn.

Uw dw. dienaar

Kardinaal A. Gasparri.

Als de vrede er is.

Op den dag dat de vrede geteekend zal worden, zoo verneemt de „Volksstem" uit Rome, zal de grootste plechtigheid plaats hebben, die ooit in de Katholieke Kerk gevierd is. Kardinaal Gasparri, de Staatssecretaris van het Vaticaan, heeft alle Kardinalen en Patriarchen over de geheele wereld uitgenoodigd om in Rome bijeen te komen op dien dag en deel te nemen aan de grootsche plechtigheid in den St. Pieter, waarbij Z. H. Paus Benedictus zelf zal officieeren.

Uit bevrijd België.

Aan een correspondentie, gericht aan het „Centrum" lezen wij:

Wij zijn gisteren (zonder paspoorten, want in deze oogenblikken van algemeene opgewondenheid denkt men er niet aan se te vragen) in Brugge geweest, althans in de onmiddellijke omgeving daarvan, want het eigenlijke centrum der stad is niet te bereiken, doordat de Duitschers alle bruggen hebben opgeblazen, die toegang geven tot de hoofdstraten.

Wil men wat dieper in de stad doordringen, dan moet men gevaarlijke klimpartijen doen over de ruïnes en zich tegen de zware havenmuren opblijschen.

De geestdrift in deze prachtige stad, eertijds om hare schoonheid en geweldig groote nijverheid bijgenaamd Venetië van het Noorden, was, toen het 4e en 24e regiment Belgische infanterie en daarna afdeelingen lanciers er binnendrongen, onbeschrijfelijk.

De burgers snelden de bevrijders met luide vreugdekreten tegemoet, men omhelsde elkaar, de soldaten werden van hunne ransels ontlast, burgers, vrouwen en kinderen droegen de vrachten verder.

Officieren en soldaten werden door de bevolking op de armen door de stad gedragen.

De Vlaamsche Leeuw dreunde, grootsch en overweldigend, door de stad van Breydel en de Coninck.

Plotseling een groot tumult. Men denkt aan den door de Duitschers wegens zijn streng vaderlandsch gedrag afgezetten burgemeester der stad, baron Visat de Bocarmé, de menigte snelt naar zijn huis en deze man van plicht moet een triomftocht maken door Brugge.

Nu weer galmt de Brabançonne in blijde, alles bevrijdende tonen over de oude gebouwen der eerbiedwaardige stad.

De menigte krijgt andere opwellingen; in haar gemoed woelt nog steeds een verbeten woede tegen hen, vrouwen en mannen, die het ten tijde der verdrukking met de Duitschers nogal konden vinden. Zij worden bestormd en krijgen een afstraffing.

De geestdrift in Brugge begon reeds enkele uren vóór de Belgen de stad bezetten. De Duitschers waren er reeds eenigen tijd van tusschen door gegaan en ginds, op een half uur afstand, hoorde men de vreugdedronken overwinnaars zingen hun triomfliederen die steeds nader klonken, tot eindelijk de algeheele bevrijding der stad een feit was geworden.

De Duitschers hebben behalve vele bruggen — die in 't centrum der stad bleven ongedeerd — ook de groote syphon doen in de lucht vliegen.

De 200 Duitschers die zich nog in kelders en huizen hadden verborgen, werden daaruit weggehaald en krijgsgevangen genomen. Het deed dezen mannen volgens hun zeggen leed de stad te moeten verlaten, waaraan zij zich langzamerhand gehecht hadden.

Men vertelt van een Belgisch soldaat, wiens broeder in Brugge woont, dat hij van zijn kapitein toestemming kreeg hem, na 4 jaar van wreede scheiding weer te gaan opzoeken. De jongen weigerde, wees voor zich uit en zei: „Kapitein, wij hebben Gent nog niet, en daar woont mijn moederke!" Deze man was subliem in zijn moederliefde.

Korten tijd na de Belgen kwamen ook Engelschen en Franschen in de bevrijde stad. De soldaten juichten elkaar toe. Belgische hoofdofficieren dankten hun geallieerde strijdmakkers, doch dezen gaven alle eer aan de Belgen. Een dolle rondedans op de markt in de schaduw van het Breijdel en Pieter de Coninck, andere Vlaamsche helden uit andere tijden, doch wier moed en durf ook nog in de harten van de huidige Vlaamsche jongens voortleeft, bond Belgen, Engelschen, Franschen, mannen, vrouwen en kinderen in één bond van groote harmonie en geweldige samenwerking voor het groote doel.

De Duitschers hebben in Brugge geen oude monumenten vernietigd. De bruggen deden ze springen uit oorlogsnoodzaak, doch de burgers zijn slecht te spreken over het afbreken van heele rijen huizen in de nabijheid van de Dampoort; men spreekt dat hierdoor weer voor millioenen naar den grond is gebracht.

De buit der geallieerden bedroeg voor den kring Brugge o.m. enkele honderden kanonnen en 7 à 800 met allerlei oorlogsbehoeften en ook met meubelen, schilderijen enz. volgeladen transportwagens, die gereed stonden de wijk naar Duitschland te nemen.

De Duitschers hebben er, volgens ons gedane mededeelingen, geen oogenblik aan gedacht de stad te verdedigen.

Groote paniek verwekte de laatste proclamatie, die den mannen van 17 tot 45 jaar order gaf zich gereed te houden om naar Duitschland te worden gedeporteerd. De Belgische soldaten hebben echter alle moeilijkheden door hun vlug oprukken opgeheven.

Iemand die van een ruime beurs is voorzien, kan in Brugge nog alles krijgen, hij kan er een sigaar rooken voor 1.50 mark, mag zich de weelde veroorloven van een paar schoenen geleideren voor frs. 1.25 per stuk en, als hij een geheelonthouder is, dan zal hij heel makkelijk een fleschje Bourgogne-wijn kunnen krijgen voor frs. 30 à frs. 40. Voor O. W.-menschen is dan, zooals men ziet, niets te kort.

De huwelijkswet in Pruisen.

Deze zaak, die nog steeds tot rechtmatige klachten der Katholieken aanleiding geeft, behelst deze voorwaarde, dat de kinderen uit gemengde huwelijken in de religie van den vader moeten worden opgevoed, onverschillig welken godsdienst deze belijdt. Alleen indien de ouders anders overeenkomen, mag daarvan worden afgeweken, *zoolang de vader leeft* en bij diens dood heeft niet heeft een jaar lang godsdienstonderwijs heeft ontvangen.

Nu deed zich kort geleden weer een geval voor, waarbij deze wet, die zoowel de rechten der Kerk als die der ouders miskent, tot de droevigste gevolgen leidt. Een protestant, gehuwd met een katholieke vrouw, viel op het slagveld, twee kinderen nalatend, die in de katholieke kerk gedoopt waren en een katholieke bewaarschool hebben bezocht. De oudste bezocht zelfs reeds de katholieke lagere school. Alles in overeenstemming met den wil van wijlen den vader.

Thans eischt de voogd, dat die kinderen protestantsch godsdienstonderricht zullen ontvangen en de rechtbank wijst dien eisch toe, terwijl de moeder, wat de godsdienstige opvoeding harer kinderen betreft, *uit haar ouderlijke rechten is ontzet.*

Het kind moet nu de katholieke school verlaten en de protestantsche bezoeken. Omdat de Pruisische wet het zoo wil.

Wat willen de Boeren?

Wij lezen in het „Huisgezin": De Vrijstaters hebben, onder leiding van generaal Hertzog, in tal van plaatsen vergaderingen belegd, waarin onderstaande motie werd aangenomen:

„Gelet hebbende op de wereldkundig gemaakte doeleinden van den oorlog en op de verklaringen namens de Bondgenooten en de Vereenigde Staten van Amerika, gedaan onderscheidelijk door de heer Lloyd George, Eerste Minister van Engeland en de heer Woodrow Wilson, President van de Vereenigde Staten, dat alle geschonden rechten en vrijheden hersteld moeten worden, en dat alle nationaliteiten het recht zullen hebben om over hun eigen lot te beslissen, en dat geen volk ooit gedwongen zal worden om onder een heerschappij te staan waaronder het niet wil leven; en overtuigd zijnde dat deze doeleinden en verklaringen overeenstemmen met de eeuwige beginselen van recht en gerechtigheid, betuigt deze vergadering van Vrijstaters haar volle en geestdriftige instemming daarmede met het oog op beide onze geschiedenis en ons aangeboren recht; als een zelfstandig en mondig volk eischt zij verder dat deze vanzelfsprekende beginselen op Zuid-Afrika toegepast zullen worden."

Verder wordt in de motie gezegd, dat de Vrijstaters de Botha-regeering beschouwen als onbekwaam en onbetrouwbaar, en dat noch Botha, noch zijn regeering het vertrouwen verdient van het Afrikaner volk.

Politieke moorden.

Het misdadig schot, dat aan het leven van den Portugeeschen president Sidonio Paes een einde maakte, roept ons een oogenblik voor den geest het aantal bekende moorden, dat in dezen oorlog is gepleegd op politieke personen.

De misdaad van Serajewo, die den dood aanbracht van aartshertog Franz Ferdinand was het begin van de reeks. Daarna volgde de moord op Jaurès den 31en Juli te Parijs in een groot hotel aan een boulevard. Het proces daarvan is echter tot nu toe steeds uitgesteld. Sir Roger Casement viel als slachtoffer van een intrige en in verband daarmee werd de naam genoemd van den Engelschen gezant in Noorwegen Findlay.

De naam van Raspoetin's moordenaar bleef tot nu toe in het duister. Generaal de Wet kreeg een kogel in het hart, terwijl hij in zijn rijtuig uitreed en de la Rey moest een anderen verscheiden hebben gevonden dan verdrinken. Kitchener verongelukte op zijn reis naar Rusland, waarschijnlijk doordat het schip getorpedeerd is of op een mijn liep; graaf Stürgk, Minister-president in Oostenrijk viel door de hand van den socialist Adler. De Czaar werd vermoord door benden van zijn eigen onderdanen. Kort na Graaf von Mirbach, Duitsch gezant te Moskou, die in zijn huis werd doodgeschoten, viel generaal Eichhorn te Kiev als slachtoffer, getroffen door eenige pistoolschoten. Graaf Tisza, de expremier van Hongarije werd om het leven gebracht in zijn huiskamer in het bijzijn van echtgenoot en kind. En thans de president van Portugal. Wie weet hoevelen er in alle stilte nog als slachtoffer zijn gevallen, waarvan de telegraaf een natuurlijken dood meldde.

Hoe zal de geschiedenis eens oordeelen over deze gruwelen?

De dieren tijdens den oorlog.

Enkele uitknipsels uit Engelsche en Fransche bladen geven ons een duidelijk beeld, hoe ook de dieren onder den algemeenen voedselnood geleden hebben.

Vooreerst lazen wij, dat het besluit van den Engelschen voedselcontroleur, eenigen tijd geleden, om 80 pct. van alle leghennen te laten slachten, juist toen de beste legtijd was aangebroken, een hevigen storm van protest in dat land deed ontstaan. Men begreep zeer goed, dat gebrek aan kippenvoer de oorzaak van dezen maatregel was, maar waarom, vroeg men zich af, moeten juist die kippen daaraan ten slachtoffer vallen, die voor de productie van eieren van zoo groot belang zijn? En als het gebrek aan voedsel werkelijk zoo ontstellend groot is, waarom laat men dan nog steeds honderdduizenden honden en katten in leven? Zoolang men geen maatregelen neemt om het vernielen van graanvoorraden door ratten tegen te gaan, bestaat er geen verontschuldiging voor dezen „hennenmoord" op groote schaal.

In een ingezonden stuk in de „Morning Post" vestigde John Galsworthy de aandacht op den slechten toestand der paarden in de Engelsche steden. Zij zijn lusteloos en terneergeslagen, schrijft hij, de ribben steken uit, met hoiten er tusschen, die genoeg water zouden kunnen bevatten, dat de eigenaars er hunne handen in zouden kunnen wasschen. De sterfte onder de paarden neemt voortdurend toe en ieder paard, dat verongelukt, vermindert de toch al snel teruggaande transportkrachten des lands. Het is zeer zeker in het belang der regeering, daar een einde aan te maken. Wij weten allen, hoe groot het gebrek aan graan is, zegt de schrijver, maar er zouden toch wel maatregelen kunnen genomen worden.

Eene uitstekende aanvulling van dit klaaglied vonden wij in de woorden van den Engelschen Minister van Landbouw bij de tweede lezing van het wetsontwerp ter bevordering van de paardenfokkerij. Prothero zeide, dat de Engelsche paarden er niet alleen in de steden slecht aan toe zijn. Een welbekende paardenfokker had den minister gezegd, dat van de paarden, die op de boerderijen gebruikt worden, ten minste 50 pCt. meer of minder onbruikbaar geworden waren.

„Daily Mail" meldde, dat de inrichtingen voor het pijnloos dooden van huisdieren het met den dag drukker kregen. De directeur van een dezer inrichtingen had verklaard, dat er tegenwoordig meer dan tweemaal zooveel honden werden gedood dan vroeger. Een Londensche inrichting doodt gemiddeld 1500 katten per maand. Dat zoovele menschen hun huisdieren opruimden was in hoofdzaak toe te schrijven aan het gebrek aan voedsel.

[illegible] *Journal des Débats* ontwierp een droefgeestig beeld van den toestand in de Parijsche diergaarde.

„Alle dieren, zei hij, lijden honger. Den leeuwen gaat het naar verhouding nog goed, zij krijgen nog als in vredestijd hun paardenvleesch eens per dag. Op Zaterdag echter moeten zij vasten. Elke maaltijd kost 3 fr., vroeger slechts 1.40 fr. Zeer ongelukkig zijn de apen. Sedert 1913 heeft men geen nieuwe meer gekocht, en die, welke aanwezig waren, zijn voor het grootste deel dood. De overlevenden hebben een treurig bestaan. Zij voeden zich eens met eieren, bananen en appels; maar dit alles is zeer zeldzaam geworden en aardappels of wat gekookte rijst zijn een slecht ersatz. Niet minder slecht dan de apen zijn er de papegaaien aan toe, voor wie eens mais het overvloedig voedsel was en die zich nu met zonnebloempitten en stukken brood moeten vergenoegen. De paarden die de dierentuin bezat, zijn allang gerequireerd en doen dienst aan het front. De ponies, die men niet gebruiken kon, krijgen nog slechts 400 gram haver per dag, in plaats van de 6 liter van vroeger. Ook hooi is zeer weinig en zeer duur, zoodat de beestjes zoo zwak zijn, dat zij geen dienst meer doen en de juichende kinderen niet meer op hun rug meevoeren. De stekelvarkens, die veel brood vraten, bevinden zich zeer slecht bij de rijstvoeding, weigeren echter standvastig de aardappelen, die men hun aanbiedt, te vreten. Van de zeehonden leeft er nog slechts één, en vreet dagelijks voor 18 fr. aan visch op. Het hert sluipt melancheliek in het rond, de pauw heeft al zijn trots afgelegd en bedelt aan het hek van zijn kooi. De grootste tragedie biedt de olifant. Deze eens zoo verwende lieveling van het publiek, die op Zondagen tot 20 pond brood kreeg, is thans eveneens op het dunste rantsoen gesteld; hij blijft in zijn stal opgesloten.

En als we dan hooren, dat Hagenbeck verschillende circusbeesten heeft moeten verkoopen, dat andere gestorven zijn van gebrek, dat de muizen in Holland zelfs aan de broodkaart knabbelden, bij gebrek aan beter, dan ziet men toch wel, dat met het einde van den oorlog ook het eind van een treurig bestaan voor vele dieren zal samenvallen.

Wie kan ze ook onthouden?

Hoeveel landen met Duitschland in oorlog zijn en welke; welke landen alleen de diplomatieke betrekkingen hebben afgebroken, wie zal dit uit zijn hoofd kunnen opzeggen? Zoo verging het een lezer van het „*Hbld*" ook, die vertelt:

„Toen ik dezer dagen wilde informeeren of Uruguay nu wel of niet tot de oorlogvoerenden behoorde en hiervoor m'n licht trachtte op te steken bij het Amerikaansche Consulaat (daar het Uruguaysche niet telefonisch aangesloten bleek), wist men mij, nadat twee personen aan de telefoon waren geweest, niet anders mede te deelen dan dat men het niet kon zeggen!

Daarop het Duitsche consulaat opbellend, kon men mij daar, na het „nagekeken" te hebben, bevestigend antwoorden".